

# FAKTE ASBESTI KOHTA



Rahvusvaheline vähiuurimiskeskus IARC liigitab asbesti 1. rühma kantserogeeniks, mis tähendab, et selle vähi tekitav mõju on kindlaks tehtud. Asbestikiudude sissehingamine võib põhjustada selliseid kroonilisi kopsuhaigusi nagu kopsuvähk, kopsukelme ja alumise seedekulgla vähk ning asbestoos (kopsu raske armistumine, mis põhjustab progresseeruvat hingamispuudulikkust). Maailma tervishoiuorganisatsiooni andmete kohaselt põhjustab asbest umbes poole kõigist kutsehaiguseks klassifitseeruvatest vähisurmatest.

## Kus oht esineb

Oht võib esineda pidurite või sidurite remontimisel, hoonete või laevade renoveerimisel või lammutamisel või nendele töödele järgneval koristamisel. Kokkupuude esineb peamiselt dokkides ja ehitusplatsidel. Asbestiga kokku puutuvad töölised võivad tegutseda remondi, põrand- ja katusetööde või masintöötlemise vallas. Muud asbestiohuga seotud elukutsed on laevatehaste töölised, tuletõrjujad ja elektrijaamade töölised.

## Täiendav info

Asbest on looduslikult esinev mineraalkiud, mida kasutati laialdaselt ehituses ning ehitusmaterjalide, masinate, sõidukite ja tarbekaupade valmistamisel (enne selle tervisekahjulikkuse avastamist). Asbest on looduslike, kiudjate, kristallilise struktuuriga silikaadimineraalide koondnimetus. Üksikud asbestikiud on nähtamatud ja lõhnatud. Asbestikiud satuvad õhku asbesti sisaldavate materjalide purustamisega seotud tegevuste tagajärjel.

Õhust võivad kiud märkamatuks kopsu või seedekulglassse sattuda. Euroopa Liidus on asbesti mistahes viisil kasutamine, sh asbesti kaevandamine ning asbesttoodete tootmine ja töötlemine keelatud.

## Kuidas sümptomid teid mõjutada võivad

Aastate jooksul võivad sissehingatud või allaneelatud asbestikiud põhjustada geneetilisi muutusi, mille tagajärjeks võib olla vähk ehk täpsemalt –asbestiga kokkupuutest põhjustatud mesoteliom. Asbestiga kokkupuutest põhjustatud vähi tekkimist võivad mõjutada inimese eluviisitegurid (suitsetamine, krooniline stress, ebatervislikud toitumisharjumused ja halb kehaline seisund). Asbestist põhjustatud vähi varajasteks sümptomiteks võivad olla hingeldamine, köhimine, valu rinnus, seedimisprobleemid ja iiveldus.

Kokkupuute ja asbestist põhjustatud vähi väljakujunemise vaheline peiteaeg võib olenevalt vähi liigist ja eluviisiteguritest ulatuda 15 kuni 50 aastani.

## Mida saab teha

Mõõtke nõuetekohaselt kokkupuute taset ja järgige rangelt kehtivaid eeskirju. Teavitage töötajaid ohtudest ja ennetusmeetmetest. Tehke kindlaks, kas töö käigus satub õhku asbestikiude.

Parim lahendus kokkupuute ohjamiseks on asbesti tootmisprotsessist kõrvaldamine või asendamine või näiteks proovides kavandada töid ilma asbesti sisaldavate materjalide puutumata. Kui seda tuleb siiski teha, veenduge, et väljaõppinud töötajad kasutavad kokkupuute minimeerimiseks ja selle ohjamise tõhususe maksimeerimiseks õiget varustust ja töövõtteid. Veenduge, et isikukaitseks kasutatakse õiget maski ja kombinesooni. Asbestiga kokkupuutunud isikud peavad käima regulaarselt kontrolluuringutel ja jälgima end vähisümptomite suhtes.

Viited: OSHA, EU-OSHA, HSE, IARC